

TYGODNIK BBN

**PRZEGLĄD INFORMACJI
O BEZPIECZEŃSTWIE NARODOWYM
WRAZ Z KOMENTARZEM**

**N u m e r 7 8
2 2 – 2 8 m a r c a 2 0 1 2 r .**

- Wizyta prezydenta Niemiec Joachima Gaucka w Polsce 3
- Rozszerzenie sankcji UE wobec Białorusi 3
- Szczyt w sprawie bezpieczeństwa nuklearnego w Seulu 5
- Polsko-izraelskie ćwiczenia sił powietrznych
Desert Hawk 2012 6
- Spotkanie ministrów obrony państw Unii Europejskiej 7
- Alarm antyterrorystyczny we Francji 8

Kolegium redakcyjne: Zdzisław Lachowski
(przewodniczący), Marek Ajnenkiel, Czesław Juźwik,
Krzysztof Liedel, Jarosław Padzik, Paweł Pietrzak

Redaktor naczelny: Zdzisław Lachowski
Redaktor prowadzący: Marek Ajnenkiel
Redaktorzy: Michał Grzelak, Katarzyna Przybyła

W przygotowaniu komentarzy uczestniczyli:
Magdalena Adamczuk
Agnieszka Adamusińska
Czesław Juźwik
Przemysław Pacuła
Paulina Piasecka
Paweł Świeżak

Biuro Bezpieczeństwa Narodowego
Departament Analiz Strategicznych
Wydział Monitoringu Informacji o Bezpieczeństwie
ul. Karowa 10, 00-315 Warszawa,
tel. + 48 22 695 18 77, faks + 48 22 695 18 63
e-mail: wmiob@bbn.gov.pl, bbn@bbn.gov.pl
www.bbn.gov.pl

Wizyta prezydenta Niemiec Joachima Gaucka w Polsce

Prezydent Niemiec Joachim Gauck złożył 26–27 marca 2012 r. roboczą wizytę w Polsce. Spotkał się m.in. z prezydentem RP Bronisławem Komorowskim oraz premierem Donaldem Tuskiem. Rozmowy dotyczyły m.in. współpracy polsko-niemieckiej oraz integracji europejskiej¹.

Wybór Polski jako miejsca pierwszej wizyty prezydenta Niemiec jest symboliczny. Wizyta nowo wybranego prezydenta federalnego staje się już uświęconą tradycją w stosunkach między obu krajami. Świadczy to o bardzo dobrych relacjach polsko-niemieckich, a jednocześnie przypomina o wspólnocie doświadczeń obu prezydentów (w okresie PRL i NRD zarówno B. Komorowski, jak i J. Gauck działali w opozycji antykomunistycznej).

Z racji specyficznej konstytucyjnej pozycji prezydenta w Niemczech, współpraca na tym szczeblu obejmuje przede wszystkim projekty związane ze wspieraniem demokracji i wolności. Mają one jednak duże znaczenie dla klimatu współpracy między Warszawą a Berlinem w obszarze bezpieczeństwa i polityki międzynarodowej, która staje się coraz bardziej intensywna. W tym kontekście warto przypomnieć m.in. inaugurację konsultacji sekretarzy rad bezpieczeństwa państw Trójkąta Weimarskiego, która odbyła się w Pałacu Prezydenckim 8 marca 2012 r.

W trakcie wizyty J. Gaucka poruszane były też sprawy pogłębiania integracji europejskiej. Polska i Niemcy należą do państw, które dążą do wzmocnienia współpracy w ramach Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony UE. Ważną inicjatywą w tym obszarze jest polska propozycja rozpoczęcia prac nad opracowaniem nowej Europejskiej strategii bezpieczeństwa, o czym prezydent B. Komorowski mówił na konferencji bezpieczeństwa w Monachium w lutym 2012 r.

Rozszerzenie sankcji UE wobec Białorusi

Rada do Spraw Zagranicznych Unii Europejskiej 23 marca 2012 r. wzmocniła sankcje wobec Białorusi. W związku z pogarszającym się stanem przestrzegania praw człowieka w tym państwie, listę przedstawicieli reżimu objętych zamrożeniem aktywów i zakazem wjazdu na teren UE rozszerzono o kolejne osoby odpowiedzialne za represje, a także grupę biznesmenów czerpiących zyski z kontaktów z władzą; łącznie tymi środkami objęte są obecnie 243 osoby. Wprowadzono również zakaz kontaktów z grupą białoruskich firm blisko współpracujących z władzami państwa (ogółem na liście znajdują się 32 przedsiębiorstwa). Unia zapowiedziała, że sankcje mogą ulec dalszemu rozszerzeniu, jeśli Mińsk nie zdecyduje się na uwolnienie więźniów politycznych².

Jednocześnie unijni ministrowie podkreślili wolę wspierania transformacji demokratycznej na Białorusi poprzez program „Europejskiego dialogu na rzecz modernizacji” oraz zachęcili państwa członkowskie do wprowadzania ułatwień w

STRATEGIA I POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA

---

ruchu wizowym z Białorusią. Wezwali także Mińsk do uczciwego przeprowadzenia zaplanowanych na 2012 r. wyborów parlamentarnych oraz do wyrażenia zgody na ponowne otwarcie stałej misji OBWE na Białorusi³.

Białoruskie MSZ oznajmiło, że w obecnych warunkach uważa powrót unijnych ambasadorów za przedwczesny, jednocześnie podkreślając, że nie zostali oni uznani za *personae non gratae* na Białorusi⁴.

Wykonanie wyroków kary śmierci orzeczonych za dokonanie zamachu bombowego w mińskim metrze, sygnały o kolejnych naruszeniach praw osób skazanych, a także wprowadzenie ograniczeń wyjazdu z kraju dla przeciwników reżimu skłoniły Unię do rozszerzenia restrykcji wobec Białorusi. Sankcje są elementem europejskiej presji politycznej na Mińsk i stanowią wyraz krytyki działań białoruskich władz.

Niemniej unijno-białoruskie relacje gospodarcze dynamicznie się rozwijają. Handel Białorusi z UE w styczniu 2012 r. wzrósł czterokrotnie w porównaniu do stycznia 2011 r. W obrotach z Unią, które w 2011 r. wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 62,2 proc. i osiągnęły 24,5 mld dolarów, Białoruś ma widoczną nadwyżkę (7 mld dolarów). Ma to decydujące znaczenie dla utrzymania równowagi makroekonomicznej w tym państwie. Tak dobre wyniki są możliwe przede wszystkim dzięki polityce Rosji, która zgodziła się na korzystne dla Białorusi ustalenia w handlu ropą naftową i produktami jej przerobu. Stanowią one 30 proc. zysków Białorusi na rynku europejskim. Dopóki sankcje UE nie uderzają bezpośrednio w białoruski sektor naftowy, ich wpływ na gospodarkę pozostaje nieznaczący.

UE nie dąży do eskalacji sporu z Białorusią, jednak normalizacja stosunków – w pierwszej kolejności skoordynowany powrót ambasadorów z państw Unii – będzie możliwa dopiero w odpowiedzi na pozytywne działania ze strony Mińska, których dotychczas zabrakło. Aby nie dopuścić do pogłębienia izolacji Białorusi, UE zaangażowała się w dialog sprzyjający modernizacji społeczno-ekonomicznej i dotyczący ułatwień wizowych. Unia Europejska nie wyklucza także Białorusi z udziału w wielostronnych rozmowach w ramach Partnerstwa Wschodniego, wychodząc z założenia, że kontakty sprzyjają wzrostowi stabilności w regionie.

Przyjmując postanowienie o rozszerzeniu sankcji, Unia zasygnalizowała jednak, że w razie braku reakcji białoruskich władz jest gotowa do bardziej zdecydowanych działań. Ubiegłotygodniowe decyzje uchwalono mimo niechętnego początkowo stanowiska kilku europejskich państw. Oznacza to, że lobbing prowadzony przez Białoruś okazał się generalnie nieskuteczny. Objęcie restrykcjami biznesmenów działających w sektorze naftowym oraz kilkudziesięciu powiązanych z nimi firm w dłuższej perspektywie buduje niekorzystny klimat wokół białoruskiej gospodarki, zwiększając ryzyko dla potencjalnych inwestorów. Prawdopodobnym efektem będzie utrudniony dostęp Białorusi do zewnętrznych źródeł finansowania (poza rosyjskimi, które nierzadko wiążą się jednak z koniecznością spełnienia narzucanych przez Moskwę warunków politycznych). Dla Białorusi to kolejny sygnał, że rezultatem represyjnej polityki wewnętrznej jest niebezpieczne zawężenie pola manewru w polityce zagranicznej i dalsze uzależnienie od Rosji.

Szczyt w sprawie bezpieczeństwa nuklearnego w Seulu

26–27 marca 2012 r. w Seulu odbył się szczyt poświęcony bezpieczeństwu nuklearnemu. Wzięli w nim udział przedstawiciele 53 państw, w tym Polski⁵. Bezpieczeństwo nuklearne uważane jest dzisiaj za „czwarty filar” reżimu NPT (Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej), obok kwestii energii jądrowej, rozbrojenia i nieprolifracji. Na seulskim spotkaniu wymieniono 11 obszarów – priorytetów w zapewnieniu bezpieczeństwa jądrowego oraz konkretnych działań w tych poszczególnych dziedzinach. Terroryzm nuklearny został uznany za szczególnie poważne zagrożenie m.in. przez Stany Zjednoczone, Chiny, Koreę Płd. i Japonię. Kolejny szczyt odbędzie się w 2013 r. w Holandii.

Szczyt nuklearny w Seulu jest kolejnym etapem w ograniczaniu, kontrolowaniu i dostępie do materiałów jądrowych. Możliwość użycia broni masowego rażenia przez ugrupowania terrorystyczne pozostaje poważnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa państw rozwiniętych. Społeczność międzynarodowa dąży zatem do zwiększenia kontroli nad materiałami służącymi do jej produkcji. W komunikacie końcowym konferencji znalazły się konkretne deklaracje dotyczące m.in. likwidacji nieużywanych zapasów wysoko wzbogaconego uranu (HEU), stopniowego odchodzenia od używania HEU w reaktorach badawczych, wzmocnienia ochrony urządzeń i instalacji nuklearnych oraz składowisk odpadów jądrowych. Podkreślono znaczenie międzynarodowych przedsięwzięć i narodowych polityk w tych obszarach.

Szczyt zdominowało ewentualne zrealizowanie przez Phenian zapowiedzi dokonania próby raketowej. Może to doprowadzić do ponownego zaostrenia sytuacji na Półwyspie Koreańskim. Takie posunięcia stanowią także zaprzeczenie osiągniętego w lutym 2012 r. porozumienia z Waszyngtonem dotyczącego przekazania Korei Północnej pomocy żywnościowej w zamian za częściowe zamrożenie przez reżim programu nuklearnego i zawieszenie prób raketowych. Ewidentnie Phenian kontynuuje ryzykowną politykę nieprzewidywalności i prowokacyjnych działań, co stawia pod znakiem zapytania szanse i sens prowadzenia przez społeczność międzynarodową negocjacji z reżimem.

Polsko-izraelskie ćwiczenia sił powietrznych Desert Hawk 2012

7–16 marca 2012 r. w Izraelu odbyły się ćwiczenia sił powietrznych Polski i Izraela pod kryptonimem *Desert Hawk 2012*, w których wzięli udział piloci samolotów F-16 oraz personel zabezpieczający z 32. Bazy Lotnictwa Taktycznego w Łasku. Było to pierwsze tego rodzaju polsko-izraelskie ćwiczenie, które przeprowadzono nad pustynią Negew. Poziom przygotowania personelu i sprzętu oraz realizację zaplanowanych operacji lotniczych oceniali dowódca Sił Powietrznych RP gen. Lech Majewski oraz dowódca Sił Powietrznych Izraela generał Ido Nehushtan.

Ćwiczenie umożliwiło porównanie poziomu wyszkolenia personelu obu państw oraz analizę i wzajemną wymianę doświadczeń, zwłaszcza w obszarze wykorzystania samolotów F-16. Dowódcy omówili także perspektywy współpracy szkoleniowej sił powietrznych obu państw⁶.

Pierwsze wspólne manewry sił powietrznych obu państw, ze względu na złożoność i warunki realizacji zadań szkoleniowych, stworzyły unikatową sposobność zweryfikowania umiejętności i poziomu wyszkolenia pilotów oraz personelu naziemnego. Doświadczenia izraelskich sił powietrznych, które od wielu lat eksploatują amerykańskie F-16, mogą stanowić cenne wskazówki dla programu samolotu wielozadaniowego Sił Zbrojnych RP nie tylko w zakresie sposobów użycia, ale także uwarunkowań eksploatacyjnych amerykańskich maszyn.

Na izraelskim poligonie możliwe było wykonanie zadań lotniczych w pełnym przedziale wysokości, w warunkach pozorowanej walki elektronicznej (zakłócenia) oraz symulacji środków obrony przeciwlotniczej. Dodatkowo piloci sprawdzali swoje umiejętności w walkach powietrznych. Wartość Desert Hawk 2012 podnosi fakt, że niektóre z ćwiczonych elementów byłyby niemożliwe do realizacji w polskich warunkach.

Manewry były również okazją do praktycznego sprawdzenia organizacji i realizacji przerzutu wydzielonych sił i środków, co jest krokiem w kierunku osiągnięcia pożądanej w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego ekspedycyjności. Równie przydatną zdolnością lotnictwa, którą pozwoliły pozytywnie zweryfikować te ćwiczenia, jest umiejętność współdziałania z siłami powietrznymi innych państw.

Spotkanie ministrów obrony państw Unii Europejskiej

Minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak uczestniczył 22 marca 2012 r. w spotkaniu szefów resortów obrony państw Unii Europejskiej. Głównymi tematami rozmów były: projekty realizowane w ramach Europejskiej Agencji Obrony, zaangażowanie UE w operacje, szczyt NATO w Chicago oraz współpraca w zakresie łączenia i udostępniania zdolności – *pooling and sharing*⁷.

Idea podejmowania jak najszerzej współpracy w obszarze obronności między Unią Europejską a NATO spotyka się z coraz większym zrozumieniem. Dotyczy to zarówno koordynowania wysiłków w ramach misji wojskowych, jak i inicjatyw w obszarze tworzenia wspólnych zdolności obronnych krajów partnerskich i członkowskich. Coraz więcej uwagi przywiązuje się do współdziałania, o czym świadczy m.in. fakt poruszenia przez europejskich ministrów kwestii przygotowań do szczytu Sojuszu Północnoatlantyckiego w Chicago, w tym uzgadniania stanowisk dotyczących zaangażowania w operację w Afganistanie po 2014 r.

Z punktu widzenia Polski bardzo korzystne jest rozszerzanie współpracy NATO-UE, postulowane podczas polskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej, w drugim półroczu 2011 r.

Pogłębienie kooperacji NATO-UE od wielu lat blokowane jest przez nierozstrzygnięty konflikt cypryjsko-turecki. Dlatego dążenie do unikania dublowania zdolności i kierunków zaangażowania Unii i Sojuszu jest niezwykle cenne. Słuszny wydaje się, podnoszony często przez Polskę, postulat skoordynowania inicjatyw pooling and sharing oraz smart defence. Rozbieżność w tym zakresie może powodować zbędne koszty, brak ekonomiki wydatków i rozproszenie zaangażowania, co jest sprzeczne z ideą obu projektów. Podobnie wskazane byłoby skorelowanie operacji prowadzonych pod auspicjami Unii Europejskiej i NATO – dylemat, którego próby rozwiązania podejmowano z różnym skutkiem od wielu lat. Pozwoliłoby to uniknąć podwójnego zaangażowania w niektórych regionach świata. Tym samym Sojusz Północnoatlantycki mógłby, zgodnie z apelem polskiego ministra obrony narodowej, w większym stopniu koncentrować się na planowaniu i przygotowaniach do wypełniania swojej zasadniczej roli – obrony państw członkowskich.

Alarm antyterrorystyczny we Francji

19 marca 2012 r., po raz pierwszy w historii Francji, poziom zagrożenia terrorystycznego podniesiono do najwyższego alertu – szkarłatnego – który obowiązywał do 24 marca⁸. Miało to związek z zamachami przeprowadzonymi przez Mohammeda Meraha, Francuza pochodzenia algierskiego, który w atakach z 11 i 15 marca 2012 r. zabił na południu Francji trzech francuskich żołnierzy, a jednego ranił. Zaatakowani należeli do mniejszości etnicznych. 19 marca M. Merah dokonał zamachu na żydowską szkołę w Tuluzie, gdzie zabił rabina i trójkę dzieci. Deklarował, że chciał „pomścić palestyńskie dzieci, które giną w konflikcie izraelsko-palestyńskim i wziąć odwet na francuskiej armii z powodu jej zagranicznych interwencji”⁹. Po wielogodzinnym oblężeniu budynku, w którym się ukrywał, M. Merah zginął w wyniku szturmów francuskiej jednostki policyjnej RAID.

Wydarzenia we Francji po raz kolejny uświadamiają, jak realne jest zagrożenie terroryzmem w krajach europejskich ze strony zradykalizowanych wyznawców islamu, będących drugim lub trzecim pokoleniem imigrantów z krajów muzułmańskich (home grown terrorists). Zamachowiec twierdził, że odbył szkolenie w obozach Al-Kaidy w Afganistanie i Pakistanie. Francuskie władze dotychczas nie znalazły dowodów świadczących, o tym, że miał on jakiegokolwiek kontakty z ugrupowaniami terrorystycznymi, ani że dokonanie zamachów zleciła mu Al-Kaida. Wyjazdy na pogranicze afgańsko-pakistańskie do celu odbycia przeszkolenia, stają się coraz bardziej popularne wśród radykalnie nastawionych osób. Niewątpliwie jednym z najpoważniejszych wyzwań, przed jakimi stoją służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, jest indywidualny dżihad (lone wolf terrorism lub solo terrorism). Pojedyncze osoby z własnej inicjatywy szukają kontaktu z organizacjami terrorystycznymi, sympatyzują z nimi, jednak do nich nie należą, a islamistyczna radykalizacja jest powodowana głównie przez media elektroniczne. Stwarza to duży problem w przeciwdziałaniu tego typu atakom, gdyż do momentu dokonania zamachu stojące za nim osoby zazwyczaj nie są znane służbom bezpieczeństwa lub – jak w przypadku M. Meraha – brakuje podstaw prawnych do ich wcześniejszego zatrzymania. Mężczyzna ten od kilku lat był śledzony przez francuskie służby antyterrorystyczne, jednak nie pojawiły się istotne przesłanki sugerujące, że planuje on popełnienie takiej zbrodni¹⁰. Figurował on również na liście osób podejrzewanych o związki z terroryzmem, objętych zakazem przylotu do Stanów Zjednoczonych.

Jak pokazują ostatnie wydarzenia we Francji oraz podobne doświadczenia innych krajów w tym obszarze, dotychczasowe mechanizmy i procedury reagowania są niewystarczające w stosunku do nowych form zagrożenia terrorystycznego, a państwa nie są w stanie efektywnie reagować na te zjawiska. Problem zatrzymań osób nie mających potwierdzonych powiązań z organizacjami terrorystycznymi, jednak potencjalnie kwalifikowanych jako mogących stanowić zagrożenie, stanowi lukę w antyterrorystycznych systemach prawnych większości europejskich krajów. Przeciwdziałanie indywidualnemu terroryzmowi wymaga opracowywania skuteczniejszych metod monitorowania (głównie internetu), międzynarodowej współpracy służb, ciągłego dostosowywania prawa i tworzenia mechanizmów pozwalających usprawnić zapobieganie tego typu zamachom.

BEZPIECZEŃSTWO POZAMILITARNE

Polska nie stanowiła dotychczas atrakcyjnego celu dla islamskich terrorystów, jednak mając na względzie rozpowszechnianie taktyki solo/lone wolf terrorism, udoskonalanie systemu prawnego i tworzenie na jego bazie odpowiednich mechanizmów obronnych, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa kraju, staje się coraz bardziej pilne.

WYSTĄPIENIA SZEFA BBN:

- Szef BBN w TVP Info m.in. o stosunkach NATO-Rosja

Przypisy:

¹ prezydent.pl, 27 marca 2012 r.; kprm.gov.pl, 26 marca 2012 r.

² PAP, 23 marca 2012 r.

³ Council Conclusions on Belarus

⁴ PAP, 24 marca 2012 r.

⁵ 2012 Seoul Nuclear Security Summit

⁶ sp.mil.pl, 16 marca 2012 r.

⁷ MON, 22 marca 2012 r.

⁸ PAP, 20 marca 2012 r.; wsj.com, 24 marca 2012 r.

⁹ PAP, 21 marca 2012 r.

¹⁰ PAP, 21 marca 2012 r.